

Старший викладач Шевченко С.В.

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Україна

ЕВРИСТИКИ ЯК МЕТОД АКТУАЛІЗАЦІЇ РОЗУМОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ

Сучасна система вищої освіти потребує впровадження новітніх інноваційних технологій викладання, що дозволяє не тільки підвищити якість навчання сучасних студентів, але й сформувати в них культуру інтелектуальної діяльності, посилити їх активність, змінити ціннісні орієнтації та мотиваційні установки, актуалізувати їх розумовий потенціал. Досліджуючи розумовий розвиток особистості студентів, І.Д. Бех вказав на те, що не варто давати студентам лише готові алгоритми і формувати дії за цими алгоритмами. У навчанні способів розв'язання різноманітних практичних задач, як зазначає автор, допомагають різні евристики, тобто прийоми, що полегшують розв'язання. На думку автора, навчання найважливішим евристичним прийомом має велике значення з погляду розумового розвитку індивіда [1, с.257]. У зв'язку з цим, на нашу думку, доцільно більш детально зупинитися на характеристиці основних *методів евристики*. Найбільш ефективними в плані підвищення розумового потенціалу студентів, на нашу думку, є наступні евристичні методи:

1. *Метод індивідуального та колективного пошуку*. В ході застосування цього методу викладач, спираючись на демократичний стиль спілкування, заохочуючи фантазію, несподівані асоціації, стимулює зародження оригінальних ідей і виступає як їх співавтор. І чим більше розвинені здібності викладача до співробітництва і співтворчості, тим ефективніше, за інших рівних умов, рішення розумового завдання. При цьому, всі учасники виступають на рівних: жартом, вдалою реплікою керівник заохочує найменшу ініціативу членів творчої групи. В умовах генерування ідей оптимальним є ослаблення активності логічного мислення і всіляке заохочення інтуїції. Цьому значною мірою сприяють і такі правила, як заборона критики, відстрочений логічний і критичний аналіз генерованих ідей. До безперечних переваг цього методу слід віднести те, що він зрівнює всіх членів групи, так як авторитарність керівництва в процесі його застосування неприпустима [2; 3; 4].

2. *Метод мозкового штурму («мозкова атака»)* - спосіб вирішення завдань за допомогою процедури групового креативного мислення, при якому спочатку за короткий проміжок часу придумується багато варіантів вирішення поставленої задачі (як логічних, так і абсурдних) без будь-яких обмежень, і лише потім з великого числа ідей відбираються найбільш вдалі - всього лише 10-15%, які можуть бути використані на практиці. В умовах мозкового штурму засобом, що дозволяє прибрати так звані бар'єри, виступає дискусія, яка допомагає вивільнити творчу енергію і, включивши людей в інтерактивну комунікацію, долучити їх до активного пошуку рішень поставленої проблеми. Одне з найбільш важливих переваг мозкового штурму полягає в тому, що під час мозкового штурму заохочується творче мислення, причому генерування ідей відбувається в умовах комфортної творчої атмосфери [2; 3; 4].

3. *Метод евристичних питань* Цей метод відомий також як метод "ключових питань". Метод евристичних питань доцільно застосовувати для збору додаткової інформації в умовах проблемної ситуації чи упорядкування вже наявної інформації в самому процесі рішення творчої задачі. Евристичні питання служать додатковим стимулом, формують нові стратегії і тактики рішення творчої чи інтелектуальної задачі. Не випадково в практиці навчання їх також називають навідними запитаннями, тому що вдало поставлені викладачем запитання (хто? що? навіщо? де? чим? як?) наводить студента на ідею рішення, правильної відповіді. Перевага методу евристичних питань полягає в його простоті й ефективності для рішення будь-яких задач. Евристичні питання особливо розвивають інтуїцію мислення, логічну схему рішення інтелектуальних задач [5].

4. *Метод інверсії* представляє собою один з евристичних методів творчої діяльності, орієнтований на пошук ідей рішення творчої задачі в нових, несподіваних напрямках, найчастіше протилежних традиційним поглядам і переконанням, які диктуються формальною логікою і здоровим глуздом. Безсумнівною перевагою методу інверсії є те, що він дозволяє розвивати діалектику мислення, відшукувати вихід із, здавалося б, безвихідної ситуації, знаходити оригінальні, часом досить несподівані рішення різного рівня складності та проблемності творчих завдань [2; 3; 4].

Отже, евристичні методи - це система принципів і правил, які задають найбільш імовірнісні стратегії і тактики діяльності студентів, що стимулюють їх інтуїтивне мислення в процесі рішення, генерування нових ідей, істотно підвищують ефективність вирішення певного класу інтелектуальних завдань, сприяють актуалізації розумового потенціалу студентської молоді [2; 3; 4].

Література:

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку: навч. посіб. / Іван Дмитрович Бех. – К.: Академвидав, 2012. – 256с.
2. Лаврентьев Г. В. Инновационные обучающие технологии в профессиональной подготовке специалистов /Г.В. Лаврентьев, Н. Б. Лаврентьева. – Барнаул: Изд-во Алт. гос. ун-та, 2002. – 156 с.
3. Партико Т. Б. Розумова працездатність студентів-першокурсників з різною тенденцією до самоактуалізації / Тетяна Борисівна Партико // Збірник наукових праць Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН . Сер.: Проблеми загальної та педагогічної психології. – К., 2011. – Т. XIII, ч. 3. – С. 293–301.
4. Семенова А. В. Розвиток професійної компетентності фахівців засобами парадигмального моделювання (інтерактивний тренінг): навч. -метод. посіб. / Алла Василівна Семенова. — О.: СВД Черкасов М. П., 2006. – 130 с.
5. Ушаков И. Б. Современные проблемы качества жизни студентов / И. Б. Ушаков, Н. В. Соколова // Гигиена и санитария. – 2007. – № 2. – С. 54–58.